

Kontekst społeczny

Amazon A-Z: Związki w Polsce

Pierwsze polskie magazyny Amazona zostały otwarte w Poznaniu i Wrocławiu w 2014 roku. W pierwszym z tych miast już 16 grudnia (tego samego roku) oficjalnie powstała międzyzakładowa komisja Ogólnopolskiego Związku zawodowego „Inicjatywa Pracownicza”. „Zawiązując Inicjatywę Pracowniczą w Amazonie opowiadamy się za niezależnym i oddolnym związkiem zawodowym, to znaczy takim, który potrafi się obejść bez biurokracji i szefów otrzymujących grube wynagrodzenia. Naszą zasadą naczelną jest to, iż wszyscy jesteśmy sobie równi”, pisali związkowcy w swojej pierwszej odezwie do pracowników. W kolejnej dodawali: „[...] przeczuwaliśmy, że musimy się organizować. Szybko minął »miodowy miesiąc« – od stycznia 2015r. rosła presja na wydajność, niezgadzały się pensje, menagerowie przestali być kolegami, tylko zaczęli przynosić feedbacki [upomnienia]”.

Związek od tamtej pory rozrastał się razem z siecią hal logistycznych i dziś posiada swoich ujawnionych członków w Poznaniu, Szczecinie, Wrocławiu, Sosnowcu i Gliwicach – sześciu magazynach spośród 10 działających obecnie w Polsce (stan na koniec 2021 roku). Istotne jest rozróżnienie na członków jawnych i niejawnych, ponieważ Inicjatywa Pracownicza co do zasady nie ujawnia pracodawcom listy związkowców, dając im większą swobodę działania i bezpieczeństwo. Łącznie IP podaje ogólną liczbę ok. 900 członków spośród pracowników stałych i tymczasowych.

Drugim z działających w Amazonie związków jest międzyzakładowa komisja NSZZ „Solidarność” – bardziej tradycyjnego związku zawodowego, z korzeniami sięgającymi lat 80. XX wieku i antykomunistycznego podziemia. Wiele różni go od Inicjatywy Pracowniczej, wywodzącej się z kręgów anarchistycznych, jednak sięgającej także poza nie. Na początku działalności Amazona w Polsce powodowało to pewne spięcia pomiędzy związkami, jednak od kilku lat wyraźnie widać wolę współpracy, koordynację działań i wspólne akcje. „Solidarność” rozpoczęła swoją działalność w Amazonie pod Wrocławiem i skupia ją na Dolnym i Górnym Śląsku. Oba te regiony, z silnym udziałem przemysłu ciężkiego i górnictwa, mają bardzo głębokie tradycje samoorganizacji robotników – nie dziwi więc, że i dziś są się silnym ośrodkiem oporu wobec Amazona.

Działalność obydwu związków była od początku odbierana przez Amazona jako zagrożenie. Jak twierdzą ich członkowie, w pierwszych latach trudno było się doprosić o tak podstawowe środki komunikacji z pozostałymi pracownikami, jak choćby tablica informacyjna na wszystkich zakładach. Pozostawione w stołowce pracowniczej ulotki szybko znikwały, a ujawnieni działacze byli przenoszani na gorsze stanowiska pracy. Pod presją szybko rosnących wymagań już w 2016 roku Inicjatywa Pracownicza zorganizowała referendum strajkowe – głos „za” oddało aż 97% głosujących, jednak przy frekwencji wynoszącej około 30% wszystkich zatrudnionych na stałe, nie było ono wiążące. Kolejne referendum zorganizowano w 2019 roku, już wspólnymi siłami IP oraz „Solidarności”. Mimo zakrojonej na dużo szerszą skalę kampanii oraz umożliwieniu głosowania przez internet, i tym razem nie udało się spełnić wymogu 50% frekwencji.

Nie oznacza to jednak, że związki zawodowe nie odnoszą żadnych sukcesów. To dzięki ich presji udało się chociażby czasowo zawiesić działanie systemu mierzącego wydajność, zapobiec wprowadzaniu niekorzystnych zmian w regulaminie pracy czy wymusić na firmie wyższe dodatki za pracę w wymagającym okresie świątecznym. Kilkukrotnie już – dzięki prawnemu wsparciu pracowników przez związkowców – udało się także wygrać z Amazonem w sądzie pracy, który stwierdzał bezprawność zwolnień.

źródła:

1. *Amazon przegrał w sądzie z byłym pracownikiem. Chodzi o system oceniania*, „Rzeczpospolita”, 2020
2. *Amazon przegrywa trzy kolejne procesy sądowe*, strona internetowa OZZ Inicjatywa Pracownicza, 2019
3. Justyna Samolińska, *Mróz, Tomkowiak: To jest permanentna walka. Wywiad z protestującymi pracownikami Amazona*, „Magazyn Kontakt”, 2020
4. Michał Karbowski, *Strajk w Amazonie? 97 proc. głosujących pracowników opowiedziało się za*, „Gazeta Wyborcza”, 2016
5. *„Głos Załogi Amazona”* 2/2016
6. *W Amazon w Sosnowcu działa Solidarność*, strona internetowa związku NSZZ „Solidarność”, 2019
7. *„Głos Załogi Amazona”* 10/2021